

Økonomi i sauehaldet og tips til bedring

Ole Arnfinn Røysland Fitjar

Nøkkeltal	Høgaste 30%	Alle	Lågaste 30%
Tal bruk		184	
Db pr vf sau	1 421	760	152
Db pr. dekar grovfor	1 860	1 017	198
Db m/tilskot pr. dekar grovfor	4 605	3 843	2 915
Snitt kjøttpris pr kg slakt	54,72	51,74	48,87
Variabel grovforkostnad pr. da.	365	405	412
Maskinkostnader pr da	1 479	1 486	1 437
Kost innandørsmeik. per sau		190	
Snitt slakt pr vf sau	38,9	33,0	26,9
Gagnslam pr. vf sau	1,72	1,55	1,34
Korrigerte dekar pr "kueining"	6,8	6,4	6,2
Tal vf sau	113	116	121

Dekningsbidrag pr sau	Høgaste 30%	Alle	Lågaste 30%
PRODUKSJONSINNTEKTER			
Ull	177	154	124
Slakt	2 205	1 815	1 385
Livdyrsal	76	50	27
Buskap, beholdn.endring	238	191	191
Andre inntekter	36	38	25
Produksjonsinntekter i alt:	2 731	2 247	1 752

Dekningsbidrag pr sau	Høgaste 30%	Alle	Lågaste 30%
VARIABLE KOSTNADAR			
Eigen Grovforproduksjon	346	379	385
Kjøp grovfor	236	75	108
Varelager endring grovfor	0	0	3
Beiteleige	8	16	19
Krautfôr mm	573	656	706
Veterinær, medisin, semin mm	117	127	126
Innkjøp dyr	48	56	72
Andre kostnader	184	174	183
Sum variable kostnader:	1 310	1 488	1 601
Dekningsbidrag pr sau u/tilskot	1 421	759	151

Kjenneteikn på dei med best resultat

- Høgare slaktepris (høgare tilvekst?)
- Fleire slakta lam pr. sau
- Fleire levande lam på hausten

Korleis endre resultatet heime??

- Litt eit steg framfor
- Leit etter feil/forbedringspotensiale
- Gjer noko med forbedringspotensialet
- Vit kor skoen trykker
- Har kunnskap om kva sauene treng til ei kvar tid

Plan videre

- Fôring fram mot lemming
- Andre fallgruver/tips fram mot lemming

Fôring fram mot lamming

- Prinsippet:
 - Få sauen opp i holdklasse 3,5.
Hold han der fram til lemning

Vedlikehald

- Sau på 90 kg -> 1FEm/dag
 - Sauen et om lag 1,2 kg TS dag (grovfôr)
 - Ved fri tilgang på grovfôr med 0,85 Fem/kg TS = vedlikehald

- 1 holdpoeng = 13% kroppsvekt
 - 80 kg sau = 10 kg
 - 1 kg kroppsvekt = 5-5,5 FEm
 - 1 holdpoeng = 10 kg = 50-55 FEm
- Tek vanlegvis kring 2 mnd å auke holdet med eit holdpoeng
 - 0,8 FEm utover vedlikehald kvar dag i 2 mnd

Holdvurdering i klasser

Klasse 1: Tverrutvekstane og torntappane er skarpe og fingrane kan lett trykkast inn under tverrutvekstane. Ein kan lett kjenne kvar einskild tverrutvekst. Sadelen er tynn og utan feitt.

Klasse 2: Torntappane er mjuke og avrunda og kan berre kjennast som forhøyningar. Tverrutvekstane er og mjukare, men det er framleis mogleg å pressa fingrane under dei. Sadelen er middels stor med eit lite feittlag.

Klasse 3: Torntappane er mjuke og avrunda og knoklane kan berre kjennast ved trykk. Tverrutvekstane er også mjuke og godt dekt med eit feittlag. Ein må pressa hardt med fingrane for å kjenna beinendane. Sadelen er velutvikla med eit middels feittlag.

Klasse 4: Ein ser berre ryggraden som ei line og ein kan ikkje kjenne tverrutvekstane. Sadelen er velutvikla med eit tjukt feittlag.

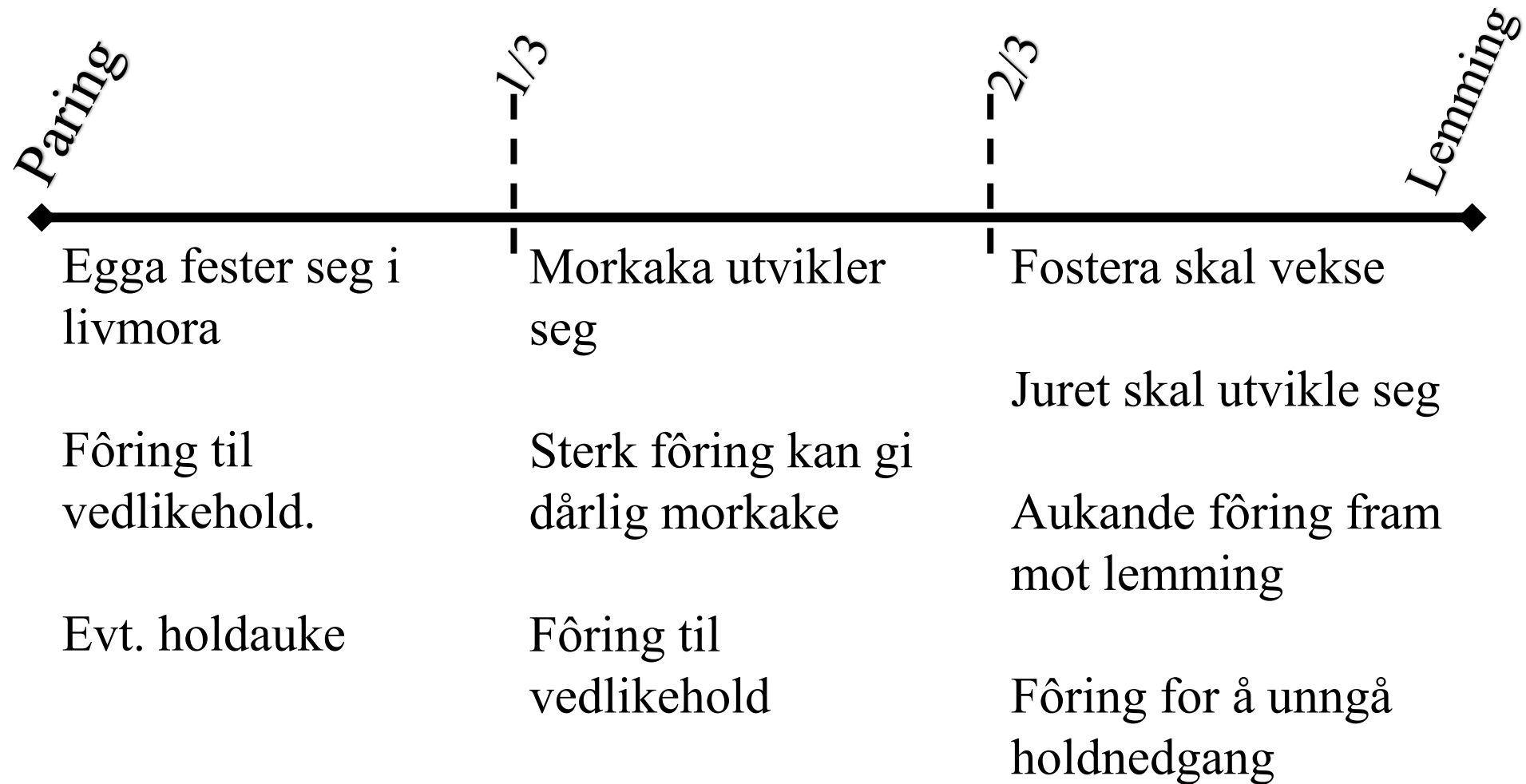

Klasse 5: Torntappane kan ikkje kjennast sjølv med trykk og det er ei dump i ryggen mellom feittlaga der som ryggen er. Sadelen er velutvikla med eit tjukt feittlag over

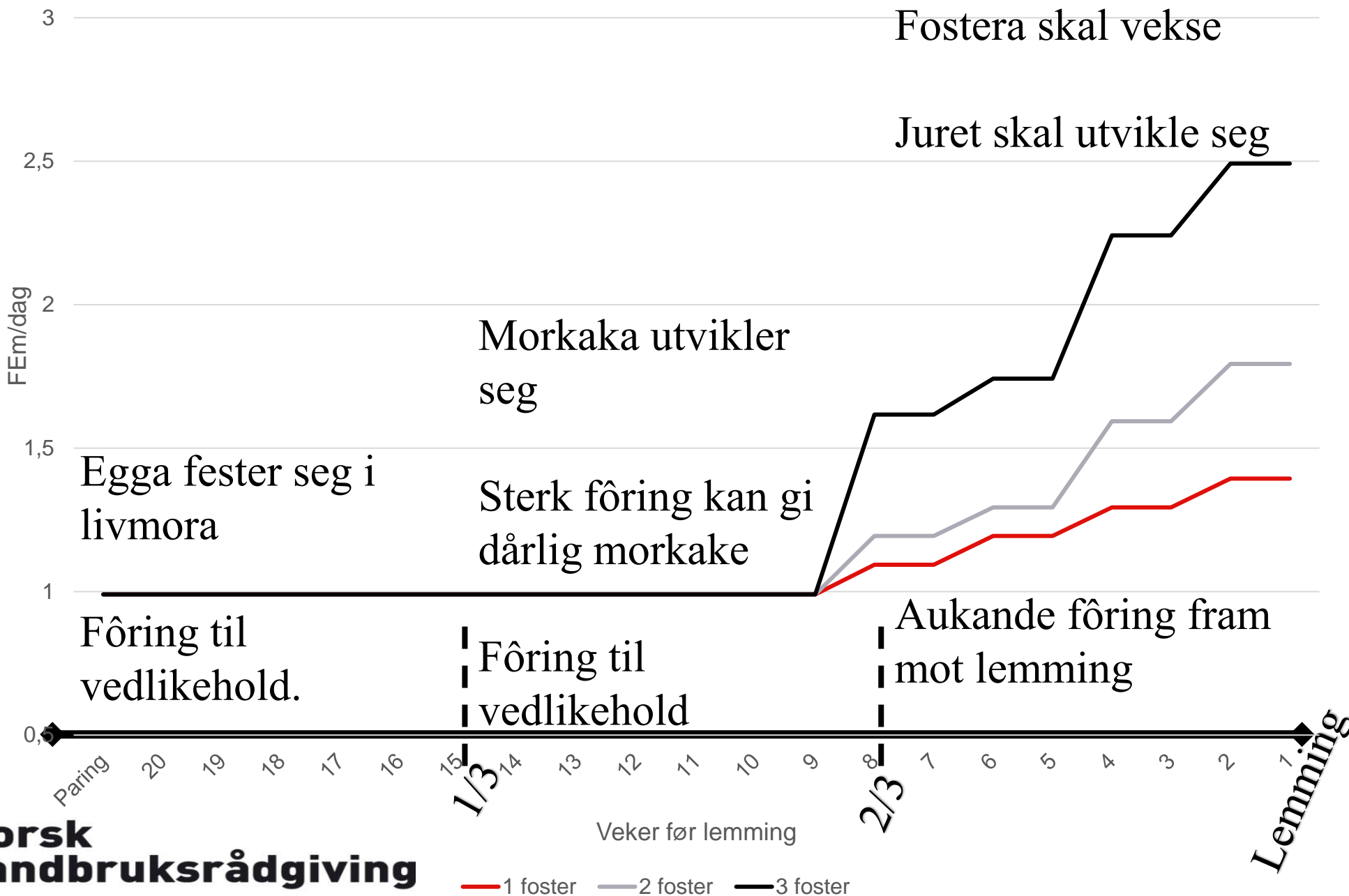
Periode	Tilrådd holdklasse gjennom året
8 veker etter lamming - paring	Stigande hold opp til klasse 3,5
Paring - lamming	Stabilt hold i klasse 3,5 -3
Lamming - 8 veker etter lamming	Maksimum nedgang i hold til klasse 2

Kva skjer frå paring til lemming?

Fôrbehov frå paring til lamming

Norm fram mot lamming

Søye høgdrektig	Veker før lamming, FEm til fostervekst+vedlikehald			
Tal foster	8-6	6-4	4-2	2-0
1	1,09	1,19	1,29	1,39
2	1,19	1,29	1,59	1,79
3	1,62	1,74	2,24	2,24

	NORM	HØG
Hold ved lemming	2,94	3,13
Nedgang i hold siste 6 veker	0,29	-0,04
Nedgang i hold fyrste 4 veker etter lamming	0,26	0,61
Kullvekt Fødsel (Kg)	13,2	14,6
Kullvekt Haust (116 dagar) (Kg)	96,1	113,1
Burd Haust	2,6	2,8

Kva betyr grovfôrkvaliteten?

- Tidlegare slått = meir energi / kg fôr
- Tidlegare slått = auka fôropptak
- Tidlegare slått = lågare kraftfôrbehov

Sau m/tre lam siste to veker før lamming
(Behov 2,24 FEm/dag)

FEm/kg TS	Opptak surfôr	Energi frå surfôr	Kraftfôr (KG)
0,85	1,2 kg TS	$1,2 \times 0,85 = 1$	1,3
0,90	1,5 Kg TS	$1,5 \times 0,90 = 1,35$	0,9
0,95	1,6 Kg TS	$1,6 \times 0,95 = 1,5$	0,7

Sau m/to lam siste to veker før lamming
(Behov 1,8 FEm/dag)

FEm/kg TS	Opptak surfôr	Energi frå surfôr	Kraftfôr (KG)
0,85	1,2 kg TS	$1,2 \times 0,85 = 1$	0,8
0,90	1,5 Kg TS	$1,5 \times 0,90 = 1,35$	0,45
0,95	1,6 Kg TS	$1,6 \times 0,95 = 1,5$	0,3

Sau m/to lam etter lamming

FEm/kg TS	Opptak surfôr	Energi frå surfôr	Kraftfôr (KG)
0,85	1,6 kg TS	$1,6 \times 0,85 = 1,4$	1,6
0,90	2,0 Kg TS	$2,0 \times 0,90 = 1,8$	1,2
0,95	2,2 Kg TS	$3,2 \times 0,95 = 2,9$	0,9

Stor
avling

		
Begynnande skyting Ein del av akset er synleg på mist 10 % av skota	Skyting Halve akset er synleg på minst 50 % av skota	Fyll skyting Ein del av det aksbærande strået er synleg på mist 50 % av skota
0,9 FEm	0,85 FEm	0,8 FEm

- Varmesum:
500-550

- FEm 0,9

Begynnande skyting

– Ein del av akset er synlig på minst 10 % av skota

- Varmesum:
700-750

- FEm 0,8

Full Skyting

-Ein del av det aksbærande strået er synleg på mist 50 % av skota

Gode regler for foring

- Ha det rent på forbrettet.
- Unngå raske forskifter.
- Spar det «beste» grovforet til lemming. Grovforanalyse??
- Følg med på holdet til sauene. Omgrupper viss nødvendig.
- Kontroller vanntilførselen.
- Bruk øynene under foringen, lett å se unormal adferd hos sauene(sykdom,mistrivsel osv)

Kor mykje grovfôr skal dei få?

Fri tilgang på grovfôr = Skal sope ut 10%

Kva fortel gjødsel-konsistensen?

(Foto: Hege Gonsholt)

NORMAL: Gjødsla er akkurat slik den skal vere: Svarte, jamne og litt glinsande perler viser at fôringa fungerer godt og det er gode forhold i vomma.

BØR JUSTERE FÔRING: Gjødsla er framleis perleforma, men begynner å klebe seg saman. Denne konsistensen viser at fordøyelsen ikkje er heilt optimal og fôringa bør justerast.

MÅ JUSTERE FÔRING: Perleforma er borte. Gjødsla er klebete og matt og fargen meir brun. Ein ser rester av ufordøyde fôrpartiklar. Her er det for lite fiber i rasjonen. Vanlege årsaker er for mykje kraftfôr i forhold til grovfôr eller bruk av kraftfôrtyper med for mykje stivelse og for lite NDF. Vombelastninga er for høg.

SJUKDOMSTILSTAND: Seig og flytande gjødsel. Dette er ein tilstand som oftast skuldast feil fôring. Vommiljøet er svært dårleg, og ein må straks setje inn tiltak. Medisinsk behandling kan vere nødvendig, samt ein fôrrasjon med mykje strukturfôr.

PULPANYRE/ENTEROTOKSEMI: Blodblanda, laus gjødsel kan skuldast pulpanyre/enterotoksemi. Tilstanden er fôringsbetinga, og skuldast ofte brå overgangar i fôring eller for mykje kraftfôr i rasjonen. Det er nødvendig å behandle sjuke dyr med ein gong, og ein må over på ein betre samansett fôrrasjon for å forebyggje nye tilfelle.

NoLai

Bilde lånt frå Nortura

Bilde 2 og 3: Dyr og strekkmetall i bingegolv, forsøksgruppa

44% NDF i grovfôret

Bilde 4 og 5: Dyr og strekkmetall i bingegolv, kontrollgruppa

64% NDF i grovfôret

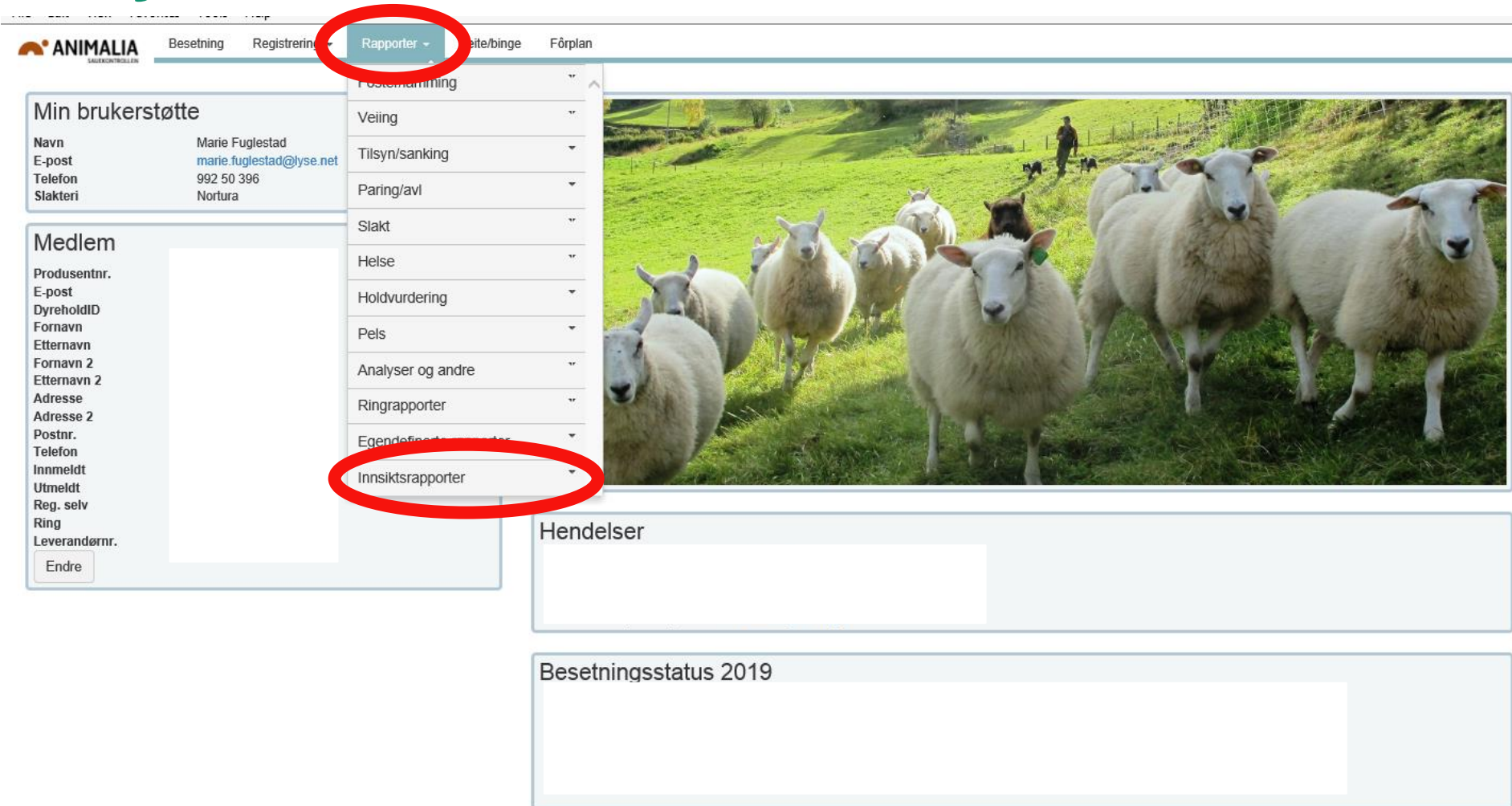

Sauehelsenett

SJUKDOMMER PROBLEMSTILLINGER DIAGNOSTIKK FOREBYGGING TERAPI ÅRSTID VELFERD

Kor trykker skoen?

The screenshot shows the ANIMALIA web interface. The navigation menu at the top includes 'Besetning', 'Registrering', 'Rapporter', 'Felle/binge', and 'Førplan'. The 'Rapporter' menu is open, showing a list of report types: 'Postemanning', 'Veiging', 'Tilsyn/sanking', 'Paring/avl', 'Slakt', 'Helse', 'Holdvurdering', 'Pels', 'Analyser og andre', 'Ringrapporter', 'Egendefinerte rapporter', and 'Innsiktsrapporter'. The 'Innsiktsrapporter' option is circled in red. To the left of the menu is a user profile section for 'Marie Fuglestad' with contact information. Below the menu is a large photo of sheep in a field. At the bottom of the interface, there are two empty boxes labeled 'Hendelser' and 'Besetningsstatus 2019'.

Sammenlign tilvekster med selvvalgt referansegruppe

a) Velg dine data

1. Velg lammingsår

- 2017
- 2018
- 2019
- 2020

2. Velg rase

- Farga spælsau
- Kvit Spælsau
- Norsk kvit sau
- Ukjent rase

b) Velg referansegruppe

3. Velg fylke

- MØRE OG ROMSDAL
- NORDLAND
- NORD-TRØNDELAGE
- OPPLAND
- OSLO
- ØSTFOLD
- ROGALAND
- SOGN OG FJORDANE

4. Velg kommune

- BJERKREIM
- BOKN
- EIGERSUND
- FINNØY
- FORSAND
- GJESDAL
- HÅ
- HAUGESUND

5. Velg rase

- Grå trønder
- Krysning
- Kvit Spælsau
- Merino
- Norsk kvit sau
- Norsk pelssau
- Nor-X
- Østfrisisk melkesau

Produsenter i valgt referansegruppe

632

NB: Du må ha valgt en referansegruppe som inneholder minst 20 produsenter for å kunne sammenligne deg.

Tilvekst fødsel-vår din besetning

372

Tilvekst fødsel-vår Sauekontrollen

353

Tilvekst vår-høst din besetning

221

Tilvekst vår-høst Sauekontrollen

255

Kopplam er ikke inkludert i gjennomsnittet.

Årsak?

- Mat – Makk – Mineral
- Sauer er høgare i rang enn lam, dermed har dei 1. prioritet ved knapphet på mat
= redusert tilvekst på lam

8. mai

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Slutten av april

**Norsk
Landbruksrådgiving**

IRISH FARMERS JOURNAL

Darren Carty on 19 Feb 2020

How optimal lamb production is linked to BCS

ewe body condition scoring workshop
MARCH 2019

NMBU
Noregs miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgåve 2017 30 stp
Fakultet for Biovitenskap

**Effekt av forstyrke og andre faktorer
i saueholdet på råmjølksmengde og
kvalitet, samt lammetilvekst**

Ole Arnfinn Røysland
Husdyrvitenskap

These issues (accruing from poor body condition) include:

- Energy directed to body reserves instead of the growing foetus;
- Reduced milk production;
- Increased losses;
- Less vigorous lambs;
- Lower lamb growth-rates;
- Twin lamb disease.

Holdvurdering i klasser

Klasse 1: Tverrutvekstane og torntappane er skarpe og fingrane kan lett trykkast inn under tverrutvekstane. Ein kan lett kjenne kvar einskild tverrutvekst. Sadelen er tynn og utan feitt.

Klasse 2: Torntappane er mjuke og avrunda og kan berre kjennast som forhøyningar. Tverrutvekstane er og mjukare, men det er framleis mogleg å pressa fingrane under dei. Sadelen er middels stor med eit lite feittlag.

Klasse 3: Torntappane er mjuke og avrunda og knoklane kan berre kjennast ved trykk. Tverrutvekstane er også mjuke og godt dekt med eit feittlag. Ein må pressa hardt med fingrane for å kjenna beinendane. Sadelen er velutvikla med eit middels feittlag.

Klasse 4: Ein ser berre ryggraden som ei line og ein kan ikkje kjenne tverrutvekstane. Sadelen er velutvikla med eit tjukt feittlag.

Klasse 5: Torntappane kan ikkje kjennast sjølv med trykk og det er ei dump i ryggen mellom feittlaga der som ryggen er. Sadelen er velutvikla med eit tjukt feittlag over

Kor omfattande er det å endre holdet?

- 1 holdpoeng = 13% kroppsvekt
 - 80 kg sau = 10 kg
 - 1 kg kroppsvekt = 5-5,5 FEm
 - 1 holdpoeng = 10 kg = 50-55 FEm
- Tek vanlegvis kring 2 mnd å auke holdet med eit holdpoeng
 - 0,8 FEm utover vedlikehald kvar dag i 2 mnd

Når er avvenning?

Lammetap	Dødfødt	Død inne /d.f.m	På vårbeite	På sommer- /h
Antall	33	16	3	
Prosent	11.5	6.3	1.3	
Snitt i kontrollen%	4.2	3.2	0.9	

	Besetning	Enkling	Tvilling	Trilling	Firling e.fl.
Dødfødt %	11.8 (33)	5 (1)	3.8 (4)	19.8 (25)	10.7 (3)

Tilskudd av E-vitamin til drektige søyer:

-Redusert lammedødelighet?

I en feltstudie lammesesongen 2012 ble det undersøkt om økt E-vitamin-forsyning hos søyer i de siste 7 uker av drektigheten påvirker lammedødelighet og tilvekst hos lam.

Pre-lambing checklist: How to make life easier come lambing time

February 16, 2020

SHEEP

With the lambing season fast approaching for many mid-season flocks, now is the time to make sure you have everything in place. For...

Pre-lambing workshop: How important is hygiene?

February 7, 2020

SHEEP

A pre-lambing workshop was held on Monday, February 3, on the farm of Aidan and Peter Kehoe, in Ballycarney, Co. Wexford. The workshop,...

Are you tight for feed space in your shed? Check out how this farm overcame this problem

February 9, 2020

SHEEP

On a recent visit to a pre-lambing event in Ballycarney, Co. Wexford, the topic of feeding ewes in the last few weeks of...

Are you tight for feed space in your shed? Check out how this farm overcame this problem

February 9, 2020

SHEEP

On a recent visit to a pre-lambing event in Ballycarney, Co. Wexford, the topic of feeding ewes in the last few weeks of...

Feed space allowance for late-pregnancy ewes

Ewe body weight (kg)	Concentrate trough space (mm)
50kg	400
70kg	450-500
90kg	600

Data source: Teagasc

Budskap:

- Finn ut kor skoen trykker / Kva er mine problem??
- Finn ut korleis du kan fikse problemet
- Gjer det!

Kontakt

- Ole Arnfinn Røysland Fitjar
- 97 000 922
- Ole.arnfinn.roysland@nlr.no